

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 23.2.2022

Kuopion kaupungin museot

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2022–2025

TOIMINTA-AJATUS

Kuopion kaupungin museopalveluista vastaavat Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, Kuopion luonnontieteellinen museo ja Kuopion taidemuseo. Museopalvelut tuotetaan museoiden toiminta-ajatuksiin perustuen, ottaen huomioon kunkin museoalan vaatiman erityisasiantuntemuksen ja alueellisia vastuumuseotehtäviä koskevat sopimukset. Museot toimivat yhteistyössä museokeskuksena. Kaupungin museokohteita ovat Kuopion taidemuseo, Kuopion korttelimuseo, J.V. Snellmanin kotimuseo ja Kuopion museo, jonka perusnäyttelyt avataan yleisölle keväen 2022 aikana.

Museot toimivat alueellisina vastuumuseoina. Kulttuurihistoriallisen museon toimialueena on Pohjois-Savon maakunta, tehtävinä alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä ja alueellinen kulttuuriympäristötehtävä. Luonnontieteellisen museon toimialuetta ovat Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan maakunnat, tehtävänä alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä luonnonperinnön osalta. Taidemuseon toimialueena on Pohjois-Savon maakunta, tehtävänä alueellinen taidemuseotehtävä.

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo on Kuopion kaupungin historiallinen museo, joka vastaa kaupungin omistamista kulttuurihistoriallisista museoista ja niiden kokoelmista. Museo tallentaa, tutkii ja välittää tietoa Pohjois-Savon esihistoriasta, historiasta, kansanelämästä ja muusta kulttuuriperinnöstä. Pohjois-Savon alueellisena vastuumuseona se vastaa maakunnan museotoiminnan alueellisesta kehittämisestä. Sen viranomaistoiminta käsittää erityisesti rakennetun ympäristön, arkeologisen kulttuuriperinnön ja kulttuurimaisemien osalta asiantuntijaviranomaisena toimimisen alueellisesti. Alueviranomaisen roolissaan vastuumuseo antaa vuosittain jo noin 300 viranomaislausuntoa, osallistuu viranomaisneuvotteluihin ja yhteistyöryhmiin. Lisäksi se antaa neuvontaa, kehittää ja edistää kulttuuriympäristön omaehtoista vaalimista ja toimialansa yhteistyötä sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saavutettavuutta. Alueellisen vastuumuseon työtä ohjaa museolaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, muinaismuistolaki, hallintolaki ja museon alueellinen suunnitelma.

Kuopion luonnontieteellinen museo

Kuopion luonnontieteellinen museo harjoittaa luonnontieteellistä museotoimintaa ja toimii alueellisena vastuumuseona Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan maakunnissa tehtävänä luonnonperintö. Vastuumuseo toimii luonnonperinnön asiantuntijana, kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä luonnonperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta. Museon tehtävänä on edistää erityisesti itäisen Suomen luonnon monimuotoisuuden tuntemusta, kartoitusta, tutkimusta ja säilymistä, dokumentoida tietoa luonnon tilasta ja sen muutoksista tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon tarpeisiin, edistää ja tukea ympäristökasvatusta sekä alansa harrastustoimintaa.

Kuopion taidemuseo

Kuopion taidemuseo on taidelaitos ja museo, joka tallentaa, säilyttää ja esittelee visuaalisen taiteen historiaa ja nykyisyyttä sekä edistää kuvataiteen ja koko visuaalisen kulttuurin tunte-
musta ja saavutettavuutta. Taidemuseo ylläpitää taidekokoelmia ja huolehtii taidehistoriallisen
aineiston saatavuudesta ja edistää taiteen ja yleisön vuorovaikutusta. Museo toimii Pohjois-
Savon alueellisena vastuumuseona taidemuseotehtävissä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperin-
nön asiantuntijana, kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kult-
tuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Museoita työllistävät alueelliset ja paikalliset palvelutehtävät sekä kaupungin palvelualueiden yhteistyö. Uusi museolaki määrittelee museoiden toimintaa sekä toimintaympäristöä erityisesti alueellisen vastuumuseotoiminnan tehtävien osalta. Alueellisen vastuumuseon viranomaistehtävään kohdistuu kasvavassa määrin kysyntää Pohjois-Savon aktiivisen maankäytönsuunnitelun vuoksi. Museot toimivat alansa asiantuntijoina esimerkiksi kulttuuri- ja luonnonympäristöön ja julkiseen taiteeseen liittyvissä tehtävissä. Tieto kulttuurin, taiteen ja luonnon terveyttä ja hyvinvointia edistävästä ja ennaltaehkäisevästä vaikutuksista luo museoille erityisiä palveluodotuksia.

Vuosina 2018–2020 toteutettu Kuopion museo -rakennuksen peruskorjaus ja laajennus sekä vuosina 2019–2022 toteutettava näyttelykokonaisuuden uusiminen ovat tuoneet uuden vaiheen museoiden toimintaan sekä työtila- ja näyttely-ympäristöjen kehittämiseen. Museo- ja kirjastorakennusten yhdistäminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia museo- ja kirjastopalvelujen yhteiseen kehittämiseen. Museohankkeeseen kytkeytyvät myös museoiden kokoelma- ja työtilojen sekä Korttelimuseon konseptin kehittämishankkeet.

Kuopion taidemuseon uuden säilytystilan rakentamisesta päätettiin vuonna 2021. Vuonna 2022 kokoelmatilan rakentajasta päätetään, siirrytään suunnittelu- ja myös rakennusvaiheeseen. Uuden kokoelmatilan tulisi olla muuttovalmis vuoden 2023 aikana. Vuodesta 2021 alkaen taidemuseon henkilökunta on alkanut tehdä muuttovalmisteluja, ja muuton tulisi olla valmis vuoden 2024 alussa. Vuosina 2022–23 taidemuseon tiloissa tehdään toiminnallisia remontteja, joiden avulla avataan tiloja uusiin käyttötarkoituksiin ja parannetaan taiteen saatavuutta. Kuopion keskustassa sijaitsevien museokohteiden lisäksi ylläpidetään luontonäyttelyä Puijon Konttilassa. Maaningan ja Karttulan kotiseutumuseot ovat toistaiseksi vailla näyttelytilaa.

PAINOPISTEALUEET VUOSILLE 2022–2025

Museoiden toiminnassa painottuvat uuden museolain asettamien tehtävien toteuttaminen sekä Kuopion kaupungin strategian mukaiset hyvinvointia edistävät palvelut, vuosittain kaupungin talousarvion käyttösuunnitelmassa vahvistettavin painopistein. Palvelujen kehittämisessä painotetaan vaikuttavuutta, asiakaslähtöisyyttä, kustannustehokkuutta sekä paikallista, alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä ja verkostoitumista.

Saavutettavat museopalvelut

Museoiden ja museoaineistojen saavutettavuutta parannetaan. Museot tuottavat asiakaslähtöisiä ja aktivoivia palveluita kulttuuri-, ympäristö- ja taidekasvatustyön keinoin. Samalla ne toimivat osaltaan kulttuuriperinnön, luonnonperinnön ja taiteen vaalimisen mahdollistajina. Painopisteenä on myös uusien toimitilojen ja palveluratkaisujen asiakaslähtöinen suunnittelu.

Monipuolinen asiantuntemus

Museot tarjoavat toiminta-alueillaan monipuolista palvelua ja tietämystä kulttuuriperinnön, luonnonympäristön sekä visuaalisen taiteen asiantuntijoina.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET JA KESKEISET TOIMENPITEET 2022**Elämyksiä ja tietoa näyttelyillä**

Museoiden omia näyttelytuotantoja täydentää aktiivinen paikallinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen yhteistyö. Perusnäyttelyiden lisäksi museot tuottavat vaihtuvia näyttelyjä. Museoiden näkökulma on paitsi savolainen ja suomalainen, myös globaali.

Museoita kehitetään toiminnallisina ja elämyksellisinä oppimisympäristöinä ja kulttuurikohteina. Museot tuottavat tietoa Pohjois-Savon historiasta ja alueen elämästä, suomalaisesta luonnosta ja visuaalisesta taiteesta. Museot pyrkivät välittämään myös kansallisia ja kansainvälisiä elämyksiä ja keskustelunaiheita alueelle. Näyttelyitä ja tapahtumia tuotetaan mm. muiden museoiden, yhdistysten ja yhteisöjen sekä taiteilijoiden, tutkijoiden ja muiden yksityishenkilöiden kanssa. Toiminnallaan museot rakentavat Kuopio-kuvaa ja vahvistavat kaupungin vetovoimaa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin edistäminen

Asiantuntijapalvelut sekä kulttuuri-, ympäristö- ja taidekasvatustyö lisäävät museoiden saavutettavuutta ja tuovat taiteen osaksi arkiympäristöä, edistävät hyvinvointia, kestävästä kehitystä ja myönteistä kaupunkikulttuuria. Museot ovat asiantuntijoina aktiivisesti mukana kulttuuri- ja luonnonympäristön sekä visuaalisen taiteen yhteistyöhankkeissa. Museot jatkavat myös palveluidensa verkkosaavutettavuuden kehittämistä.

Kulttuurihistoriallinen museo hoitaa alueellisena vastuumuseona Pohjois-Savossa sekä arkeologian, rakennetun kulttuuriympäristön että kulttuurimaisemien suojeluun liittyviä viranomais- ja asiantuntijatehtäviä. Tärkeä osa alueellisen museon tehtäväkenttää on myös Pohjois-Savon museotoiminnan edistäminen, jonka piirissä on yli 60 paikallista museota. Alueellinen tehtävä käsittää myös harkinnanvaraisten valtionavustusten ohjaamisen ja kohdistusarvioinnin eri museoille ja rakennetun perinnön korjaushankkeisiin. Kulttuuriympäristötyössä ollaan mukana kaikissa tärkeimmässä maakunnallisissa yhteistyöryhmissä, uusimpana yhteistyötahona mm. ylimaakunnallinen Itä-Suomen kulttuuriympäristöryhmä. Alueellisen vastuumuseon työ on lakisääteistä ja suurelta osalta viranomaistoimintaa.

Luonnontieteellinen museo osallistuu Pohjois-Savon ympäristökasvatusverkoston kehittämiseen ja toimintaan sekä kuuluu valtakunnalliseen Luonto- ja ympäristökoulujen LYKE-verkoston. Museo tukee asiantuntijapalveluillaan Kuopion kaupungin maankäytön suunnittelua ja toimii asiantuntijana yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen, ELY-keskusten, Metsähallituksen, Luonnontieteellisen keskusmuseon sekä valtakunnallisten eliötöryhmien kanssa.

Taidemuseo kehittää yhteistyömuotojaan lähimpien sidosryhmiensä kanssa ja samalla parantaa alueellisen taiteen saavutettavuutta, yleisön ja taiteen kohtaamista. Kuopion Kuvataiteilijat ry Ars Libera kanssa avataan yhteistyögalleria taidemuseon tiloihin ja suunnitellaan tulevia yhteistyömuotoja. Taidemuseo pyrkii omalta osaltaan edistämään visuaalisen taiteen asemaa koko maakunnan alueella yhteistyössä Taiteen edistämiskeskus Taiken kanssa.

Museot kehittävät yleisötyön kohderyhmäpalveluja yhteistyössä Kuopion kaupungin hyvinvoinnin palvelualueen muiden toimijoiden kanssa sekä kulttuurin ja hyvinvoinnin paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyökumppanien ja verkostojen kanssa. Museot suuntaavat hyvinvointia tukevia sisältöjään erityisesti lapsille ja nuorille sekä ikääntyville ja erityisryhmille.

Laadukas tietopalvelu tukeutuu kokoeelmiin ja tutkimukseen Kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä visuaalisen taiteen dokumentointia ja tutkimusta sekä museoaineistojen digitointia tehdään suunnitelmallisesti, alan valtakunnalliset linjaukset ja velvoitteet huomioon ottaen, museoalan yhteistyötä hyödyntäen.

Kokoelmatietojen saavutettavuuden parantaminen ja kuva- ja tietopalvelun kehittäminen ovat painopistealueita. Kokoelmatietojen ja kuva-aineistojen digitointia jatketaan painottaen näyttelytuotantoa sekä maakunnallista ja valtakunnallista yhteistyötä. Luetteloinnin sisällön laadullista tasoa kehitetään yhteistyössä muun museoalan kanssa.

Kulttuurihistoriallinen museo on ottanut käyttöön MuseumPlus-ohjelman, jonka pilotoinnissa museo oli mukana. Ohjelma on nyt osa Suomen museoliiton Kookos-kokoelmahallintapalvelua. Museo tarjoaa MuseumPlus -ohjelman Pohjois-Savon ei-ammattillisille paikallismuseoille ja ohjaa MuseumPlus- kokoelmanhallintajärjestelmän luettelointityötä.

Vuoden 2020 lopussa Kulttuurihistoriallisen museon kokoelmatietokantaan luetteloi 21 paikallismuseota Pohjois-Savon alueelta. Kokoelmatietoja siirretään verkossa käytettäviksi kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymään FINNAan ja opettajien hakupalvelu FINNAn luokahuoneeseen Kookos-palvelun kautta. Kokoelmien näkyvyyttä ja käytettävyyttä lisätään verkko-näyttelyillä esim. Elämää Kuopiossa -verkkonäyttelyn tapaan (<https://elamaakuopio.wordpress.com/>) ja valokuvia tarjotaan katsottavaksi ja käytettäväksi Flickr-palvelun kautta (<https://www.flickr.com/photos/kuhmu/>).

Kuopion luonnontieteellinen museo on osa Luonnontieteellisen keskusmuseon johtamaan Suomen luonnontieteellisten museoiden ja kokoelmayksiköiden konsortiota, joka on mukana alan eurooppalaisten museoiden ja muiden luonnontieteellisten kokoelmayksiköiden DiSSCo-yhteisliittymässä (Distributed System of Scientific Collections; <https://dissco.eu>). DiSSCon tavoitteena on mm. edistää luonnontieteellisten kokoelmatietojen tunnustamista, kehittämistä ja hyödyntämistä tieteellisenä infrastruktuurina esim. ympäristötieteellisessä ja ilmastonmuutokseen liittyvässä tutkimuksessa.

Suomen ympäristökeskuksen ja konsortion luonnontieteellisiin kokoelmiin ja aineistoihin perustuva tutkimusinfrastruktuuri valittiin joulukuussa 2020 Suomen Akatemian haussa kansallisten tutkimusinfrastruktuurien tiekartalle. Suomen Akatemia myönsi marraskuussa 2021 konsortiolle tutkimusinfrastruktuurirahoitusta vuosille 2022–26. Kuopion luonnontieteellisen museon luetteloidut ja digitoidut kokoelmatiedot on siirretty verkossa käytettäväksi Luonnontieteellisen keskusmuseon ylläpitämään kokoelmanhallintajärjestelmään KOTKA, jonka näytetiedot näkyvät Suomen lajitietokeskuksen avoimessa Laji.fi-portaalissa ja kansainvälisessä GBIF-portaalissa. Museoaineistojen luettelointi- ja digitointityötä jatketaan museon omana työnä ja Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurirahoituksen turvin.

Taidemuseossa taidekokoelmiin kuuluvien teosten tiedot ja kuvat tallennetaan digitaalisessa muodossa valtakunnalliseen taidekokoelmien kokoelmahallintajärjestelmään Muusaan, jota ylläpitää ja kehittää Osuuskunta Suomen taide ja taidekokoelmat. Digitointityö on jatkuvaa ja keskeinen osa kokoelmatyötä. Kokoelmatietoja siirretään verkossa käytettäviksi kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymään FINNAan. Kuvasto ry:n ja Suomen Museoliiton Kokoelmat

verkossa -sopimus mahdollistaa kokoelmiin kuuluvan nykytaiteen esittelemisen verkossa aiempaa laajemmin.

Kokoelmatoiminnan kehittäminen

Museot ylläpitävät ja kehittävät kokoelmiaan kokoelmapoliittisten suunnitelmien mukaisesti ja museoalan yhteisiä linjauksia noudattaen sekä osallistuvat valtakunnalliseen kokoelmatyön ja dokumentoinnin kehittämiseen. Kokoelmahallinnassa seurataan valtakunnallisia linjauksia. Museoiden kokoelmapoliittisten ohjelmien tarkistamista jatketaan.

Maakunnallinen ja valtakunnallinen museoyhteistyö

Museot osallistuvat valtakunnalliseen vastuumuseoiden yhteistyöhön ja museotyön kehittämiseen. Tieto- ja kuvapalvelut perustuvat suunnitelmalliseen dokumentointi-, tutkimus- ja digitoitintyöhön.

Alueellista toimintaa edistetään Museoviraston kanssa neuvoteltujen alueellisten suunnitelmien mukaisesti. Maakunnallista ja valtakunnallista yhteistyötä edistetään myös kokoelmahallinnassa, asiantuntijapalveluissa ja näyttelytoiminnassa. Nykyajan dokumentoinnissa ollaan mukana valtakunnallisessa Tallennus- ja kokoelmayhteistyössä (TAKO).

Henkilöstön kehittäminen ja koulutus

Henkilöstön kehittämisessä tavoitteita ovat kannustava johtaminen ja suunnitelmallinen henkilöstöpolitiikka. Keskeisiä periaatteita ovat työtehtävien kehittäminen ja henkilökunnan koulutus.

Rekrytoinneissa ja koulutuksessa huolehditaan henkilöstön ammattitaidon turvaamisesta ja ylläpitämisestä palvelutarpeiden mukaisesti. Tehtäväkuvauksia tarkistetaan, ammatillisia valmiuksia ja muutosvalmiuksia parannetaan. Koulutuksessa painotetaan perehtymistä uuteen museotekniikkaan, näyttelyratkaisuihin, yleisöpalveluun ja yhteistyön tukemiseen.

Toimitilat, välineet, investoinnit

Museotilojen kehittämistyötä tehdään Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan linjausten mukaisesti, yhteistyössä Kuopion kaupungin Tilapalveluiden kanssa.

Kuopion museon laaja peruskorjaus ja laajennus -hanke on päättynyt. Museon laajennusosa yhdistää vanhan museon Kuopion pääkirjastoon, ja palveluiden ja yhteistyön kehittämistä kirjaston kanssa kehitetään. Laajennusosa avattiin yleisölle kesäkuussa 2021. Peruskorjattu vanha osa ja kokonaan uudistuva kahden museon, Kulttuurihistoriallisen museon ja Luonnontieteellisen museon perusnäyttelykokonaisuus avataan yleisölle keväällä 2022.

Kuopion kulttuurihistoriallisen museon ja Kuopion luonnontieteellisen museon keskitettyyn tilaratkaisuun tähtäävä asiakaspalvelu-, työskentely- ja arkistotilojen hankesuunnittelu aloitettiin joulukuussa 2021, hankesuunnittelua jatketaan vuonna 2022. Korttelimuseon palvelukonseptin kehittäminen jatkuu koko suunnitelmakauden.

Kuopion taidemuseon kokoelmatilahanke on käynnissä vuosina 2021–2024. Vuosina 2022–23 Kuopion taidemuseon tiloihin tehdään toiminnallisia muutoksia.

MITTARIT JA TUNNUSLUVUT 2020 - 2022

Käynnit ja aukiolo	TP2020	TP2021	TA2022
Käynnit yhteensä	25 329	60 863	116 000
>Kuopion museo		31620	71 000
>Kuopion korttelimuseo	13 546	9 719	20 000
>J.V. Snellmanin kotimuseo	59	193	
>Kuopion taidemuseo	11 724	19 331	25 000
>Muut käynnit	74	2 989	
Toiminta muualla (sis. verkkopalvelut)	8832	31 529	
Ohjattuun toimintaan osallistuneet	2429	5 605	
Aukiolotunnit	3 318	5 134	6 178
Aukiolopäivät, museokohteet yht.	480	772	906
Kokoelmatiedot			
Museoiden järjestetty kokoelma-aineisto yht.	2 023 514	2 027 473	2 030 227
Kultt.hist. museon järjestetty kokoelma-aineisto	952 165	954 727	956 200
>esineet	72 024	72 408	72 600
>valokuvat	843 842	845 402	846 500
>kirjasto ja arkisto	36 299	36 917	37 100
Kultt.hist. museon digitoitu kokoelma-aineisto	204 984	183 439	
Luonnontiet. museon järjestetty kokoelma-aineisto	1 013 337	1 013 827	1 014 327
>näytteet	939 007	939 398	939 898
>kuva-arkisto	19 916	19 916	19 916
>kirjasto ja arkisto	54 414	54 513	54 513
Luonnontiet. museon digitoitu kokoelma-aineisto	485 151	485 356	
Taidemuseon järjestetty kokoelma-aineisto	58 011	58 919	59 700
>taidekokoelmat	7 293	7 337	7 400
>kuva-arkisto	44 026	44 836	45 500
>käsikirjasto	6 692	6 746	6 800
Taidemuseon digitoitu kokoelma-aineisto	24 689	25 257	

KUOPION MUSEOIDEN KUSTANNUKSET 2022

KUOPION MUSEOKESKUS YHTEENSÄ

Omat tuotot	721 000	Henkilöstökulut	2 167 600
Valtion osuus	1 367 525	ICT-palvelut	109 000
Kaupungin osuus	3 651 475	Vuokrat	2 676 000
		Muut toimintakulut	787 400
		Kulut yhteensä	5 740 000

KUOPION KULTTUURIHISTORIALLINEN MUSEO

Omat tuotot	324 666	Henkilöstökulut	957 863
Valtion osuus	702 767	ICT-palvelut	48 333
Kaupungin osuus	1 535 401	Vuokrat	1 337 000
		Muut toimintakulut	219 638
		Kulut yhteensä	2 562 834

KUOPION LUONNONTIETEELLINEN MUSEO

Omat tuotot	267 667	Henkilöstökulut	722 557
Valtion osuus	388 006	ICT-palvelut	37 333
Kaupungin osuus	1 343 860	Vuokrat	982 000
		Muut toimintakulut	257 643
		Kulut yhteensä	1 999 533

KUOPION TAIDEMUSEO

Omat tuotot	128 667	Henkilöstökulut	487 180
Valtion osuus	276 752	ICT-palvelut	23 334
Kaupungin osuus	772 214	Vuokrat	357 000
		Muut toimintakulut	310 119
		Kulut yhteensä	1 177 633

Museokeskuksen kustannustiedot ovat Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan vahvistaman hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen käyttösuunnitelman mukaiset. Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen talousarvotiedot ovat Kuopion kaupungin talousarviossa 2022 ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2022–2025.